

מסורת הש"ס

א) קידושין כד: מנחת ו. כה. [מולין גנ]. פסוקה.י. ת"כ וקרא נדבה פרש' ו ה"ג, אמור פרש' ז ה"ב, וע' ירוש' שקלים פ"ד ה"ד, ט ע"ז ה: נא. כל הענין ירוש' פסחים פ"ט ה"ה, מגילה פ"א ה"א, סוטה פ"ט ה"ה, א [מולין מ]: רוספי חולין פ"ג ה"ז, וע' ת"כ שמיני פ"ג ה"ט וה"י, אחרי פ"יב ה"ח, ירוש' נזיר פ"ו ה"א, ד [סנהדרין קה: ע"ט], ירוש' מגילה שם, ו [נ"ו] כד, א [כתב רש"י גע"ז מו. ד"ה שני ר"מ, יהודה וחוקים שגן, ט] מביאות יתרו פ"א, ירוש' שם, ט מביאות ר"פ יתרו, בחודש פ"ב, ספר ברכה שגן, א [קטנה ט"א, ע"ט], [ומנה יד: שגם פת:], ט ע' כסני מלכות, א לילי גנ: ו ב פירכ"ד, ט ע' כתר פ"ז ו. דמלתו כע"ה, ט כע' ככ"מ כפ"א מה' גינשין [הט"ו] מה יהושעה על הרב"ם, וע' בבב"ז ובפ"א, ירוש' ט וע"ח מולין מנ: ד"ה אומר, עירובין ז. ד"ה כנון וכו' ומימין נענין נ: ד"ה ונקב, כ"ק כ"ה. ד"ה נעצר, כנורות א: ד"ה כד.

הגהות הב"ח

א) גמ' שטע ובא שהיה: ב) רש"י ד"ה ה"ג זכרים וכו' ולא (למרי') [גרסי' דאמר מר] תמות זכרות כנחמות (לאפקין לא כשפות) כי דמאי איראי:

שינויי נוסחאות

א [ז"ל יאדיר (י"ש"מ): ב] ז"ל אמר הקב"ה לבח הבא וכו' (שם, ובשינוי בבב"ה): ג [ז"ל ההוא למעשי' (י"ש"מ): ד] ליה הרמנא לבח (ש"מ): ה [ש"מ גוסף אמר מר: וז"ל מאותן שעתידין ליטרה, וע' מהרש"א שבי"ח הפוסק (תנייני') וכו' בבב"ה], ולכא גיר' זו מוכרחת, דלי טמאים היינו שנעבדה בכן עבירה א"כ האף התורה הא דכתיב מטיסרס ו' ומטמאים ג', למא לי ז', יקח' ו' נחמון שלם נעבדה בכן עבירה, כוללמא מתי' טמא אי אפשר שהא טטור, אלב מוז שנעבדה בכן עבירה הכי אפשר ליקח אחרים וי"ע גיר' קר"ה, ובש"י גורם כנסים לפטוי אלב אשכ"ח מוסף ל"א מאותן העידרין ליטרה: ו [ז' ככל כתיב' ונקת פטוי' הניס' לכל קרבו עולות, וכו'ה כרש"י, וכ"ז ה"ט"מ, וממתינו הוא אלב גרסינן "הכל" נמשעט דקאי על הקרבנות, אלב גרסי' "כלב" דקאי על הקרביים, וכו' משעט כולו אומר כבוד להקב"ה: אמר לסס וישע ה' מלך לעולם. כדר נשבע שהא מלך לעולם על גרומיו ולא יטחיתם: פשע מאות ושענים וארבעה זרוזם קודם שנכרז העולם. וכ"ו מאלס ועד משה רבינו ו הכי דבר כזה לאלף דור (מהללס קה): עוו. התורה שהיא מעונן של ישראל: דאפי'

ה"ג זכרים ונקזם סמימים וצעלי מומין לאפוקי מחוסר אבר ולא. ו ולא ו) גרסי' תמות וזכרות כזהמות כו' דמאי איראי קודם מתן תורה לאחר הקמת המשכן נמי איתא להא ועוד מדקאמר אלב מחוסר אבר לא מכלל דצעלי מומין לא נפסלו לא כזהמה ולא

צעוף: שנאמר לבני נח. להקריב

לגזוה: שחיין ראשי איברים. ולמה

לי לאזהורי עלייהו אי לאו משום

הקרבה שהקריב מהו כלאמת מן

המיצה: מלחמים זרע נפקא.

דעריפה אינה יולדת: בדומין לך.

למעוטי טריפה: תמים דדרכיו.

עניו וסגנן: מהו דסימא אסך. לאו

למידרש בדומין לך אלב שהודיע בן

שאינו עושה אלב לכבודו להיות לו

לנותא: קמ"ל. לחיות זרע לאו בן

לנותא כעי להו ומהשתא על כרחך

אתך יתירא הוא למידרש על בדומין

לך: מי הוו. הכי לא נהנה מורה:

הבאין מליניהן. וכל אותן שצאו אל

המיצה מליניהן צאו וצתן הכיר

אותם שצאו שצעה שצעה ידע שהן

טהורין ושצאו שנים שנים בן שכן טמאין:

ויוצמו זכחים שלמים. וסיני קודם

הקמת המשכן הוו ואח אמרת דעד

[שלא] הוקם המשכן לא קרבו שלמים

כלל: לכל. בה] דין לישראל דין לבני

נח קרבו עולות אלב שלמים לא קרבו

לבני נח ומשעת מתן תורה שנכחרו

ישראל קרבו להם שלמים: פסנער.

לשון (שמות ד') וינער ה' את מלרים:

שמעשים כלפון. היינו עולה שטעונה

כפון י'. וסבא. אל מלך המשיח: אומה

שמעשים כלון ודרום. דייינו ישראל

שמקריבין עולות שלמים: משמניהן

ידוהו. מן השמנין שבהן ומייהו

עולות הוו: כקיצוץ גליוס. [וה"ק]

עורי רוח כפונית וצואי רוח דרומית

לקצן גליות המפסחות ככס: זכחים

ועולות. זכחים היינו שלמים וקודם

מתן תורה כולוה בני נח בן.

זכחים אינן שלמים אלב לשון שמיטה

כוללמא וליכילה: הניחא למ"ד כו'.

פלוגתא לקמן: כסנאי. אי קודם

מתן תורה הוו [יתרו] אי לאחר:

וכסיכלו כולו אומר כבוד כו'. רישא

דקרא קול ה' יחולל אילות ונחמין מורה

משמע וזכיכלו של כל מלך ומלך

כולו אומר כבוד להקב"ה: אמר לסס

וישע ה' מלך לעולם. כדר נשבע

שהא מלך לעולם על גרומיו ולא

יטחיתם: פשע מאות ושענים וארבעה

זרוזם קודם שנכרז העולם. וכ"ו

מאלס ועד משה רבינו ו הכי דבר

כזה לאלף דור (מהללס קה): עוו.

התורה שהיא מעונן של ישראל:

דאפי'

פרת הטאת פרק ארבעה עשר זבחים

קמז.

וּדְיִלְמָא לַמַּעוּטֵי טְרִיפָה. תימא דצפ' שילוח הקן (חולין דף קמ. ושס) גבי שתי לפרים חיות דרש' מינה תרתי שמין ראשי איברים שלה ולמעוטי טריפה וי"ל דשאני ליפורי מזורע שהוא כעין קרבן ושיניהן שוין לענין פסול אלב גבי נח דשאר מומין כשרין הו"ל ללאוקמיה למעוטי טריפה דוקא: **אבל** בן למ"ד טריפה יולדת מאי

איבא לסימור. פי' דלדידיה לא מייחר ליה מכל החי למחוסר אבר

ואליטריך^[ח] למעוטי טריפה וא"ת כיון

דטריפה חיה יולדת היכי ממעטא

מכל החי הא צפ' שילוח הקן (ג"ז שס)

לא ממעט מחיות טריפות למ"ד

טריפה חיה יש לומר דשאני הכא

דמכל החי מיותר ושפיר משמעט

למעוטי טריפה אע"ג דחיה דמשמעט

חיות גמורה ומסמכר למעוטי טריפה

אע"ג דחיה יולדת טפי ממחוסרת

אבר דלמ"מ אן טריפה כריאה

נשארט ולא חזיא לקיוס העולם כולי

האי: **אתך בדומין קף**. וא"ת

א"כ האי מכל החי למה לי דתרווייהו

מאתך נפקא וכי סימא דלמא נח

גופיה מחוסר אבר הוו מי קאמר

רממנא דכוותך עייל שלמים לא תעייל

וי"ל דמוקמא קרא דדמי לטריפה

ולא דמי^[ט] למחוסרת אבר דלענין קיוס

העולם בן ל^[ט] חייסין:

דילמא נח גופיה טריפה הוה.

וא"ת והלא חי אחרי כן

ג' מאות שנה וי"ל דשמא לא היה כזה

וזכריות כראוי לו וסוגיין כמ"ד

טריפה חיה ו' ר"ת היה רגיל לחלק בין

טריפות דלדס לטריפות דזהמה משום

אלו טריפות (חולין דף קמ.) מייטי

כאיה מאיזו אטריפות דזהמה ו':

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלם טענה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ.) ומכלל החי וגו'. על שם שהיה עמיד

נח לקריב מתן דכתיב (בראשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטת דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ל, הלך לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו וי"צ מדשים בחייה ומיחיו טריפה לא תעייל אלב תמות

ובעל האותא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם א): אי מלך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממחמ חולי דלאא אמינא לנאות

דכמה חביב תמים זכר אלב טוף

לא חביב ביה לא תמים ולא זכר,

הלך לא פסלי ביה מומים קטנים

בנין דוקן כשנין, אלב מומין

גדולים בנין מחוסר אבר, ועטמא

משום הקריבוי נא לפתחך (חולין

נח לקריב מתן דכתיב (בראשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטת דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ל, הלך לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו וי"צ מדשים בחייה ומיחיו טריפה לא תעייל אלב תמות

ובעל האותא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם א): אי מלך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממחמ חולי דלאא אמינא לנאות

דכמה חביב תמים זכר אלב טוף

לא חביב ביה לא תמים ולא זכר,

הלך לא פסלי ביה מומים קטנים

בנין דוקן כשנין, אלב מומין

גדולים בנין מחוסר אבר, ועטמא

משום הקריבוי נא לפתחך (חולין

נח לקריב מתן דכתיב (בראשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטת דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ל, הלך לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו וי"צ מדשים בחייה ומיחיו טריפה לא תעייל אלב תמות

ובעל האותא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם א): אי מלך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממחמ חולי דלאא אמינא לנאות

דכמה חביב תמים זכר אלב טוף

לא חביב ביה לא תמים ולא זכר,

הלך לא פסלי ביה מומים קטנים

בנין דוקן כשנין, אלב מומין

גדולים בנין מחוסר אבר, ועטמא

משום הקריבוי נא לפתחך (חולין

נח לקריב מתן דכתיב (בראשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטת דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ל, הלך לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו וי"צ מדשים בחייה ומיחיו טריפה לא תעייל אלב תמות

ובעל האותא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם א): אי מלך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממחמ חולי דלאא אמינא לנאות

דכמה חביב תמים זכר אלב טוף

לא חביב ביה לא תמים ולא זכר,

הלך לא פסלי ביה מומים קטנים

בנין דוקן כשנין, אלב מומין

גדולים בנין מחוסר אבר, ועטמא

משום הקריבוי נא לפתחך (חולין

נח לקריב מתן דכתיב (בראשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטת דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

עין משפט נר מצוה

**בג א מיי פ"ג מהל' איסורי
מוצה הל' א:**

תורה אור השלם

1. ומכל דחיי מקבל בְּשֵׁר שְׁנִים מכל תבאי אל התבא לתבית אתך זכר ונקבה יחדו:

בראשית ו, יט
2. ודבאים זכר ונקבה מקבל בְּשֵׁר באו באֶשֶׁר צִוָּה אֱתוּ אֱלֹהִים וַיִּסְּרָר יִדְחָה בְּעֵדוּ:

בראשית ו, טו
3. וישלח את נָחָר בני יִשְׂרָאֵל וישעלו עלת וַחֲבֹדוּ וְבָדִים שְׁלֹמִים לִידְחָה פְּרִים:

שמות כד, ה
4. וְהָבִיא הָבִיא גַם הָוָה מִבְּכֹרֹת צֹאנוּ וּמִלְחָבוֹת וַיִּשַׁע יִדְחָה אֶל הָבֵל וְאֶל מִנְחָתוֹ:

בראשית ד, ד
5. עוֹרֵי צִפְּוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן הַפִּיזוּ בְּנֵי יִדְלֹ בִּשְׂמֻן וַיָּבֹא דוֹדֵי לֵנָּה וַיֵּאבֵּל פִּיר מְגִדִּי:

שיר השירים ד, טז
6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַם אֶתָּה תִּתֵּן בְּיָדִינוּ וְבָדִים וְעֵלְתָּ וְעִשְׂתִּי אֱלֹהִים לְמִשְׁה וְלִישְׂרָאֵל עֲמוּ וְהָיָה יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה עֲלֶיךָ וְהָיָה יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה אֶתָּה:

ויכל זקני יִשְׂרָאֵל לֵאבֹל לָחֵם עִם חֲתָן מֹשֶׁה לַפִּי דְּלֵאֲחֵיהֶם: שמות יח, א
9. וַיַּחֲלֵשׁ דְּחִישָׁע אֶת עֲמָלֵק וְאֵת עֲמוֹ לִפִּי חֶרֶב:

שמות יז, יג
10. קוֹל יִדְחָה וְחֵלְלָה אֵילֹת וַחֲחֹשֶׁף יַעֲרֹת וּבְהִיכְלוֹ כִּלּוֹ אֹמֶר כְּבֹדוֹ: תהלים טט, ט

11. יִדְחָה לִמְבּוֹל יִשָּׁב וַיִּשָּׁב יִדְחָה מֶלֶךְ עֲלֵוֹלִם:

תהלים טט, י
12. בִּי בָאֵשׁ יִדְחָה נִשְׁפָּט וּבְחִירְבּוֹ אֶת כָּל בְּשֵׁר וְרִבּוֹ חֲלָלִי יִדְחָה: ישיהוה טו, טו

13. יִדְחָה עוֹ לַעֲמוֹ יִתֵּן יִדְחָה יִקְרָר אֶת עַמּוֹ בִּשְׂלֹוֹם:

תהלים טט, יא
14. וַיְחַד בִּשְׂמֵנוּ כָּל מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר עֲבָרָה וַיִּרְדּוּ וַיָּהֹוּ וְכָל מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל הָאֵם אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יִדְחָה אֶת מִי יִרְדּוּן מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עֲבָרְתוֹ (וְעָבְרוּ) וַיִּמָּס לָבֶבָם וְלֹא יָהֹוּ בָם עוֹד רֹחַ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יהושע ה, א

15. בִּי שְׂמַעְנוּ א